

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (ملازمات عقليه)

مصلحت سلوكيه

جلسه ۱۸۹

استاد رفعتی

توضیح بحث مصلحت سلوكيه:

مصلحت سلوكيه می تواند برخی از مصالح فوت شده را جبران کند نه همه را؛ به این معنی که اگر وقت فریضه هنوز هست، فقط مصلحت اول وقت فوت شده است و مصلحت خود فریضه به جاست؛ لذا می توان گفت باید آن فریضه را اعاده نماید و اگر وقت خارج شده است، فقط مصلحت وقت، فوت شده است و مصلحت خود فریضه منهای وقت تدارک نشده است و باید قضاء شود تا مصلحت خود فریضه تدارک شود؛ پس چه داخل وقت و چه خارج از وقت، مصلحت سلوكيه الزما نمی تواند اجزاء را اثبات نماید.

اماره در موضوعات:

مباحث قبلی در مورد انکشاف خطا در مورد احکام بود؛ بحث پیش رو در مورد انکشاف خطا در موضوعات است؛ ظاهراً آنچه بین علماء امامیه معروف شده، آن است که اماره در آنها به نحو طریقیّت اخذ شده؛ همچون قاعده ید و قاعده صحّت و سوق مسلمین و امثال اینها؛ لذا هرکدام از اینها اگر به واقع اصابت کرده و با آن مطابق درآیند مطلوب حاصل است و اگر به خطاء رفته و از آن تخلف نمودند واقع همچنان بر حال خود باقی مانده و بواسطه اماره هیچ مصلحتی که با آن مصلحت واقع تدارک نمی گردد لذا اجزاء نیز منتفی است، منتهی این مقدار را باید اعتراف کرد که مکلف با در دست داشتن چنین اماره ای معذور بوده و بر مخالفتش عقابی مترتب نمی گردد و از این نظر اماره در موضوعات همچون اماره در احکام می باشد.

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

نکته ۱:

وجه حمل نمودن امارات در موضوعات بر طریقیّت آن است که دلیل دالّ بر حجّیت اماره در احکام عینا همان است که آنها را در موضوعات حجّت قرار می‌دهد و به عبارت دیگر: لسان دلیل بر حجّیت امارات در احکام و موضوعات یکی می‌باشد.

نکته ۲:

وجه حمل نمودن امارات در موضوعات بر طریقیّت این نیست که قائل شدن به موضوعیّت اماره در موضوعات چون مقتضی محذور تصویب بوده و آن به اجماع علماء باطل است باعث آن شده که حجّیت امارات در موضوعات را بر وجه طریقی بدانیم به تعبیر دیگر: حمل امارات بر طریقیّت نه بخاطر وجود مانع است بلکه مقتضی برای حمل بر موضوعیّت موجود نیست؛ بنابراین همان طوری که قیام اماره در احکام مقتضی اجزاء نیست در موضوعات نیز چنین بوده بدون آنکه بین آنها فرقی باشد.